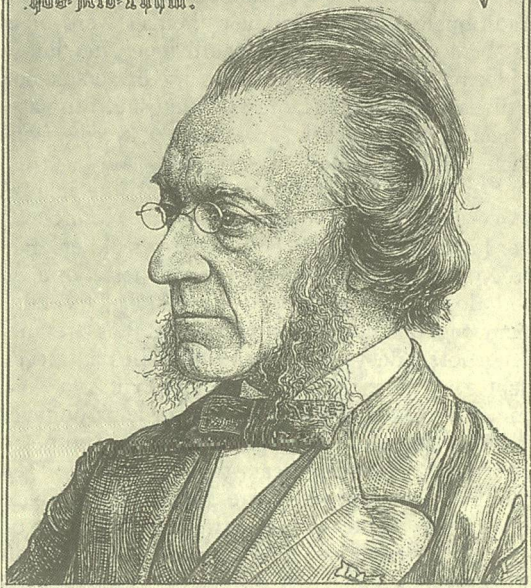

ALARM, strijdorgaan van de Vlaamse Militanten Orde (vmo), verscheen vanaf november 1972 in opvolging van *Vlaanderen Vrij* waarvan de uitgave na drie nummers was gestaakt.

gique. Getrouw zijn opvattingen beperkten zijn contacten zich niet tot katholieke, laat staan ultramontaanse kringen. Thijm wilde als katholiek intellectueel in confrontatie naar buiten treden en juist door polarisatie en discussie een grotere integratie en maatschappelijke emancipatie van de katholieken in de 19de-eeuwse samenleving bewerkstelligen. Eenzelfde houding nam Thijm aan ten opzichte van Vlaanderen. Ook hier wilde hij de Vlamingen behoeden voor een mogelijk isolement. Voor Thijm maakte Vlaanderen onmiskenbaar deel uit van de Dietse of Groot-Nederlandse taal- en cultuurgemeenschap. Regelmatig was hij op zoek naar gemeenschappelijke elementen. Met Snellaert wisselde hij gegevens uit betreffende het Middelnederlands en literatoren als Joost van den Vondel. Samen trokken ze in 1849 de tweejaarlijkse Nederlandse congressen in gang. Thijm woonde dertien van de twintig tijdens zijn leven georganiseerde bijeenkomsten actief bij. Ook toen deze pluralistische congressen onder invloed van de liberaal-katholieke twist in de jaren 1870 van ultramontaanse zijde onder vuur kwamen te liggen bleef Thijm consequent deelnemen. Zijn relatie met Snellaert bekoelde echter wat onder invloed van Thijms onverschrokken katholieke houding. Snellaerts *Schets eener geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde* (1850) en Thijms *De la Littérature néerlandaise à ses différentes époques* (1854) waren eerder in wisselwerking tot standgekomen. Hun idee van een gemeenschappelijk *Woordenboek der Nederlandsche Taal* kende, nadat het op scepticisme werd onthaald, een eerste aflevering in 1864. Thijms idee van een gemeenschappelijk Instituut voor de Nederlandse Letterkunde sloeg op dat ogenblik echter niet aan.

In de literatuur wordt, in verhouding tot de intensiteit, relatief veel aandacht besteed aan Thijms verhouding tot de priester-dichter Guido Gezelle terwijl die met de in Brugge verblijvende Engelse promotor van de neogotiek, James Weale, veel intenser en ook langduriger was. Thijm zat met hen op één lijn wat betreft de stelling dat kunst en cultuur een maatschappelijke dimensie moesten bezitten, in casu het herstel van de christelijke cultuur in onze gewesten. Thijms *Heilige Linie* was een referentiewerk in Belgische neogotische kringen rond de Sint-Lucasscholen. De verhouding tot Gezelle lag heel anders, deze zocht meer bevestiging. Thijm moedigde de West-Vlaamse priester-dichter aan in diens cultuuractie. Het is dan ook geen toeval dat beiden in 1887 tijdens dezelfde academische zitting tot eredoctor van de Leuvense universiteit werden benoemd. Het West-Vlaamse particularisme vormde voor de Amsterdammer Thijm geen echt probleem. In diens brede concept van een Groot-Nederlandse taal- en cultuurgemeenschap werd deze gevoed door de gewestelijke taal- en cultuurgemeenschappen. Zoals Gezelle en Adolf Duclos, onder andere in het weekblad *Rond den Heerd*, be-

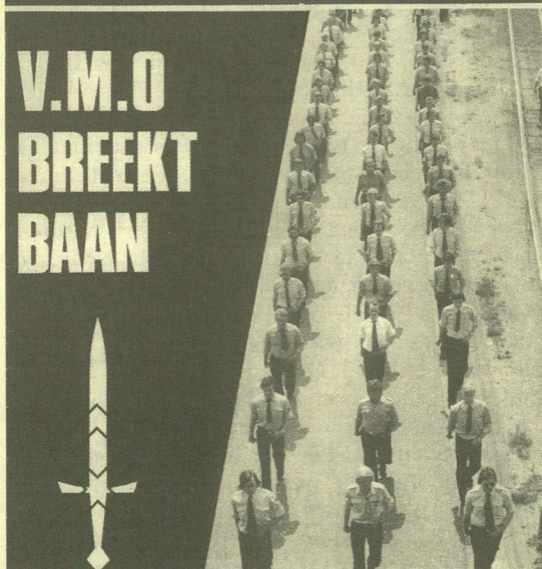

De katholieke Nederlandse hoogleraar Jozef Alberdingk Thijm toonde veel belangstelling voor Vlaanderen en de V.B. Samen met Karel L. Ledeganck was hij onder meer de gangmaker van de Nederlandse congressen. (AMVC)

toonde Thijm samen met zijn broer Lambert aandacht voor bijvoorbeeld de volkskundige gebruiken in Noord-Frankrijk, het zogenaamde **Frans-Vlaanderen**. Samen publiceerden ze een bundel *Oude en Nieuwere Kerst-Liederen* (1852). Toch bewaarde Thijm een zekere afstand ten overstaan van het West-Vlaamse particularisme. Vooral Duclos' eng op **West-Vlaanderen** betrokken positie was hem te beperkt. Thijm kwam ook resoluut op voor één gemeenschappelijke spelling. Hij nam daarbij afstand van M. Siegenbeek. Met zijn opvattingen zat hij, over Matthias de Vries en L.A. te Winkel heen, in feite al bij het systeem van R.A. Kollewijn. Thijms relatie met Vlaanderen was dus niet gesteund op eenrichtingsverkeer. Voor literatoren uit het Zuiden werd ruimte vrijgemaakt in zijn periodieken als de *Spektator*, *kritiesch en historisch kunstblad* (1847-1848), de *Volks-Almanak voor Nederlandsche Katholieken*. Thijms in 1855 gestarte *Dietsche Warande* had een Groot-Nederlandse dimensie en streefde cultuuruitwisseling na tussen katholieken uit Noord en Zuid. Het blad werd door Thijm in 1886 overgelaten aan zijn broer Paul Alberdingk Thijm die het in 1899 verkocht om het te laten smelten met *Het Belfort*. In de bovengenoemde cultuurtijdschriften werden stukjes opgenomen van bijvoorbeeld David, Gezelle of werden hun publicaties aangekondigd of gerecenseerd (bijvoorbeeld Snellacrt). Die werkwijze moest de in de ogen van Thijm op cultureel vlak geïsoleerde Vlamingen een breder blikveld verlenen. Toch was Thijms rela-

Het blad stelde zich in de lijn van de nieuwe VMO rechts-radicaal en anticommunistisch op. Naast traditionele Vlaams-nationale thema's werd er in het blad vaak heftig gereageerd tegen de "linkse ondermijning" van de samenleving. Er verschenen artikels tegen abortus, ontwikkelingshulp en gastarbeid en in de rubriek "Frontnieuws" werd er aandacht besteed aan de VMO-acties.

Onder leiding van Xavier Buisseret, die in 1974 VMO-leider werd, won het blad aan kwaliteit en werden nieuwe medewerkers aangetrokken. Het kreeg een nieuwe vormgeving en viel vooral op door de tekeningen van de cartoonist Prik (pseudoniem van Stan Sluydts). In 1977 verliet Buisseret met het grootste deel van de Alarm-redactie de VMO en richtte het tijdschrift Haro op. Bert Eriksson werd opnieuw VMO-leider en verantwoordelijk uitgever van het blad. Alarm bleef dezelfde thema's bespelen maar maakte nu meer plaats voor "Frontnieuws" en "Buitenlands Nieuws". Deze laatste rubriek handelde over rechts-nationalistische groepen in de wereld en werd aanvankelijk verzorgd door Roger Spinnewyn. Vanaf 1977 besteedde Alarm steeds meer aandacht aan het migrantenvraagstuk waarbij sommige redacteurs (uitgesproken) racistische stellingen verdedigden. Na de ontbinding van de VMO in 1983 werd het blad het strijdorgaan van de Odalgroep (tot december 1985) en daarna van de heropgerichte VMO (1986-1987). Vanaf de 16de

Machtsvertoon in grijs hemd en zwarte das. De Vlaamse Militanten Orde marcheert (Alarm, oktober-december 1978). (ADV.N)

jaargang (1988) verscheen *Alarm* als een onafhankelijk blad. Onder impuls van Jef Eggermont verschoof de aandacht meer naar de communautaire problematiek. *Alarm* werd tevens omgevormd tot een vereniging zonder winstoogmerk die een forum wil bieden aan de brede V.B.

ILLUSTRATIE(S), zie: Bert Eriksson, rechts-radicalisme, Vlaams-nationalistische partijen.

JAN CREVE